

Presenting the optimal governance model of social capital in the formation of sustainable development: the case study of Hormozgan Province

Omid Heydari¹, Gholamreza Jafarinia²✉, Bibi Afifeh Hamedei³

1. Department of Sociology, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran

Email: haedari1989@gmail.com

2. (Corresponding Author) Department of Sociology, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran

Email: jafarinia_reza@iaubushehr.ac.ir

3. Department of Educational Sciences, Bu.C, Islamic Azad University, Bushehr, Iran

Email: hamedei.a2010@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Received:
24 May 2024
Received in revised form:
28 August 2024
Accepted:
27 September 2024
Available online:
4 November 2024

Keywords:
*Development,
Sustainable Development,
Governance,
Social Capital,
Hormozgan Province.*

ABSTRACT

The purpose of this article is to investigate and design the optimal governance model of social capital in the formation of sustainable development of Hormozgan province. The research method is developmental in terms of purpose and qualitative in terms of data type with an exploratory approach and theme analysis. The community of participants included university experts, policy makers, managers and planners of Hormozgan province, which was 11 people using the purposeful sampling method and the principle of theoretical saturation. Data collection was done using semi-structured interviews, which were analyzed using thematic analysis in "MAXQDA" software. In the analysis of the data obtained from the interview, it was found that in the field of causal factors, 28 open codes were classified into four central codes: "social participation, urban infrastructure facilities and equipment, social participation in creating social cohesion and social reorganization". In the field of contextual factors, 49 open codes were identified with key codes including the role of the government in sustainable development, the capacity of the province, the physical condition of the province and the role of urban service organizations such as the municipality and the city council. Identified leaders include social solidarity, avoiding holding various economic sectors, entrusting relevant activities to public institutions to attract their participation in activities, encouraging and strengthening the formation of civil institutions and its consequences also include improving the index of human development and intergenerational justice, good governance of The basis of social commitment, comprehensive growth and development of the province and facilitating the accumulation and attraction of financial and social capital were coded. Key factors including good governance, comprehensive sustainable development and social capital were introduced.

Citation: Heydari, O., Jafarinia, G., & Hamedei B. A. (2024). Presenting the optimal governance model of social capital in the formation of sustainable development: the case study of Hormozgan Province. *Journal of Sustainable City*, 7(3), 1-16.

<http://doi.org/10.22034/jsc.2024.474065.1797>

© The Author(s)

Publisher: Iranian Geography and Urban Planning Association.

This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

The current research, with the premise that effective and efficient provincial administration has a direct role in the efficiency of the entire system of the Islamic Republic, seeks to identify and explain the issues of administration and governance in Hormozgan province to take a step to empower the national administration and governance system. Although numerous case studies have been conducted on social capital and sustainable development in the country and Hormozgan province, the various economic, social, cultural, and even political and security aspects of the province are scattered and unsystematic and mainly cross-sectional or at different levels. Moreover, limited temporal and spatial domains have been studied. However, no comprehensive and complete work can study the optimal model of social capital governance in the formation of sustainable development in Hormozgan. The current research aims to present the optimal governance model of social capital in the formation of sustainable development of Hormozgan province.

Methodology

This research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical. The research method is qualitative. Also, the statistical population is 18 academic experts, policymakers, managers, and planners of Hormozgan province, 11 of whom were selected using the snowball sampling method and the theoretical saturation point. The data collection tool was semi-structured qualitative interviews. Based on this, necessary qualitative data was collected through in-depth and exploratory interviews with experts and elites to identify the components above and indicators. The research data was analyzed through thematic analysis. In this plan, the steps of analyzing the collected qualitative data were done through open and axial coding. Considering that this research was intended to identify the main dimensions and related components, in the open coding stage, the concepts were identified and expanded according to their characteristics. In this

regard, interpretive analysis of interviews or MAXQDA software is used (the order depends on the volume of interviews to create theoretical saturation).

Results and discussion

In the field of causal factors, 28 free codes were classified into four paradigm codes as "social participation, urban infrastructure facilities and equipment, social participation in creating social cohesion, and social reorganization." In the field of contextual factors, 49 free codes were identified with paradigm codes, including the role of the government in sustainable development, the capacity of the province, the physical condition of the province, and the role of urban service organizations such as the municipality and the city council. In the following, it was found that in the field of intervening factors, 28 free codes include paradigm codes including norms; the values and beliefs are decentralized planning in the province, resistance to changes and emerging values, and the chaotic economic situation of the province. Identified guidelines include social solidarity, avoiding holding various economic sectors, entrusting relevant activities to public institutions to attract their participation in activities, encouraging and strengthening the formation of civil institutions and its consequences, including improving the index of human development and intergenerational justice, and good governance. Based on social commitment, all-round growth and development of the province and facilitating the accumulation and attraction of financial and social capital were coded. Key factors were introduced, including good governance, comprehensive sustainable development, and social and civil capital.

Conclusion

Various models in managing cities and the difference between these two ideas can be attributed to the power, influence, and competence of the three elements of the government, the private sector, and the public sector (society) in the urban society. The focus of the idea of governance is a group of factors outside the official

government organizations, with a major emphasis on network and collaborative processes. In this model, network structures replace the political-administrative systems from top to bottom of the city government, and within the networks, other than the political-administrative system, other actors from the private and voluntary sectors and cooperative organizations enter the system. In the end, it is suggested that gaining the trust of citizens from the municipality through equal treatment with all clients in the application of rules and regulations and avoiding giving any special privileges to specific persons, actualizing citizens' opinions, observing ethical principles, and avoiding from any rules of the game, managers and officials of the city should be prepared to accept criticism. Finally, according to the investigations carried out in this research, it was found that most of the respondents are not very familiar with their rights and duties, and most of them stated that their most important duty as a citizen is the cleanliness of the city. Therefore, citizenship education and familiarizing citizens with the concept of citizen, as well as their rights, duties, and responsibilities, play an important role in increasing citizen participation.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

ارائه مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار مطالعه موردی: استان هرمزگان

امید حیدری^۱، غلامرضا جعفری نیا^۲، بی‌بی عقیفه حامدی^۳

۱- گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. Email: haedari1989@gmail.com

۲- نویسنده مسئول، گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران. Email: jafarinia_reza@iaubushehr.ac.ir

۳- گروه علوم تربیتی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد، بوشهر، ایران. Email: hamedia.2010@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف این مقاله بررسی و طراحی مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار استان هرمزگان می‌باشد. روش پژوهش از نظر هدف توسعه‌ای و از نظر نوع داده کیفی با رویکرد اکتشافی و تحلیل مضامین است. جامعه مشارکت‌کنندگان شامل خبرگان دانشگاهی، سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان استان هرمزگان بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و اصل اشباع نظری به ۱۱ نفر بود. گردآوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته انجام شد که با استفاده از تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شد. در تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه مشخص شد که در حوزه عوامل علی ۲۸ کد باز در چهار کد محوری «مشارکت اجتماعی، تأسیسات و تجهیزات زیر بنایی شهری، مشارکت اجتماعی در ایجاد انسجام اجتماعی و باز سازمان‌دهی اجتماعی» طبقه‌بندی شد. در حوزه عوامل زمینه‌ای نیز ۴۹ کد باز با کدهای محوری شامل نقش دولت در توسعه پایدار، ظرفیت استان، وضعیت کالبدی استان و نقش سازمان‌های خدمات رسان شهری مانند شهرداری و شورای شهر شناسایی شد. راهبردهای شناسایی شده شامل همبستگی اجتماعی، پرهیز از تصدی‌گری بخش‌های مختلف اقتصادی، واگذاری فعالیت‌های مربوطه به نهادهای مردمی برای جلب مشارکت آن‌ها در فعالیت‌ها تشویق و تقویت تشکیل نهادهای مدنی و پیامدهای آن نیز شامل ارتقای شاخص توسعه انسانی و عدالت بین نسلی، حکمرانی خوب بر اساس تعهد اجتماعی، رشد و توسعه همه‌جانبه استان و تسهیل انباشت و جذب سرمایه مالی و اجتماعی کد گذاری شدند. عوامل محوری نیز شامل حکمروایی خوب، توسعه پایدار همه‌جانبه و سرمایه اجتماعی «معرفی شدند».

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۳/۰۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۰۶/۰۷

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۰۷/۰۶

تاریخ چاپ:

۱۴۰۳/۰۸/۱۴

واژگان کلیدی:

توسعه،

توسعه پایدار،

حکمرانی،

سرمایه اجتماعی،

استان هرمزگان.

استناد: حیدری، امید؛ جعفری نیا، غلامرضا و حامدی بی‌بی، عقیفه. (۱۴۰۳). ارائه مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار مطالعه موردی: استان هرمزگان. *مجله شهر پایدار*، ۷ (۳)، ۱۶-۱.

 <http://doi.org/10.22034/JSC.2023.377360.1673>

ناشر: انجمن جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ایران

© نویسندگان

مقدمه

حکمرانی یکی از اساسی‌ترین نیازهای جوامع بشری است که ضرورت آن بر کسی پوشیده نیست. البته، اختلاف نظرهای جدی در کم و کیف آن وجود دارد، با این حال دغدغه اصلی اغلب نظریه‌پردازان این حوزه، اجرای عدالت و جلوگیری از استبداد، خودکامگی و برقراری نظم و امنیت است. قانون اساسی هر کشوری ضمن تعریف اصول اساسی، ساختار، سلسله‌مراتب، جایگاه و حدود قدرت سیاسی دولت، به تعیین و تضمین حقوق شهروندان و تنظیم روابط قدرت می‌پردازد. حکمرانی خوب گفتمان جدیدی است که با مؤلفه‌هایی مانند قانونمندی، مشارکت، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، شفافیت، اثربخشی و کارایی تعریف می‌شود که در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است (کمبجانی و همکاران، ۱۴۰۲). نظریه حکمرانی مطلوب به رابطه حکومت با شهروندان اشاره داشته و ادعا دارد رابطه نادرست بین شهروندان و حکومت‌کنندگان از موانع اصلی توسعه‌یافتگی است. و حکمرانی مطلوب بر اساس مبانی اسلامی می‌تواند به اصلاح این رابطه بپردازد. (شعبانی و همکاران، ۱۴۰۲). همچنین در مقاله‌ای که توسط کمیسیون اقتصادی اجتماعی سازمان ملل در بخش آسیا و اقیانوس آرام به مفهوم حکمرانی و حکمرانی مطلوب پرداخته شده، این مفهوم با ۸ شاخصه اصلی تعریف کرده است. که عبارت‌اند از مشارکت، وفاق، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، اثرگذاری، شفافیت، مساوات و حاکمیت قانون (پورعزت، ۱۴۰۰). هنگامی که سخن از اداره کشور و کارآمدی نظام اجرایی به میان می‌آید، اکثر تحلیلگران ایرانی به نقد سیاست‌ها و عملکرد دولت مرکزی تمایل دارند و کمتر دیده شده است که فردی یا حتی دستگاهی به‌طور مستقل به دنبال تقویت نظام کشورداری در سطح محلی و استانی باشد. بر همین اساس، اکثر مراکز پژوهش راهبردی و اندیشکده‌های کشور نیز تمرکز خود را بر شناخت و تحلیل مسائل راهبردی برای سیاست‌گذاران مرکز نشین مصروف کرده‌اند (شیرعلی، ۱۴۰۰). این در حالی است که کشورداری کارآمد مستلزم کارآمدی و بخردانه بودن سیاست‌ها، تصمیم‌ها، رویه‌های اجرایی و کارگزاران در هر دو سطح ملی و استانی است؛ به گونه‌ای که اگر تمام سیاست‌ها و تصمیمات دولت مرکزی نیز صحیح باشند، اما کارگزاران و کشورداری محلی توانمندی ذهنی و عینی پیاده‌سازی سیاست‌های ملی در بستر محلی را نداشته باشند، کارآمدی نظام اجرایی محقق نخواهد شد (مصلح، ۱۴۰۰).

به لحاظ مطالعات انجام شده در حوزه عنوان می‌توان به مطالعات خلیلی (۱۴۰۰) اشاره کرد که در پژوهشی با عنوان تحلیل ساختاری مسائل و چالش‌های حکمرانی کارآمد در استان تهران بیان کردند که مسائل و چالش‌های حکمرانی استان تهران ناشی از چهار حلقه ناکارآمدی، نارضایتی، محرومیت و ناامنی است که بیش از آنکه مردم در آن‌ها نقش داشته باشند، دولت ساخته / پایه هستند و بنابراین برای حل این مسائل بیش و پیش از هر چیز باید قواعد حکمرانی ملی و استانی از طریق کاهش نقش دولت در امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی اصلاح شود. در مطالعه‌ای دیگر نیز احمدی (۱۴۰۰) با عنوان بررسی نظریه حکمرانی بر پایه اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی بیان کردند که حکمرانی خوب دارای پنج شاخص نتیجه‌گرایی، اثربخشی نقش‌ها و وظایف، ارتقاء ارزش‌ها، شفاف‌سازی و پاسخ‌گویی می‌باشد. با توجه به نتایج پژوهش پنج مؤلفه حکمرانی خوب بر سرمایه اجتماعی و اعتماد عمومی تأثیرگذار است. تیکسیرا دیاس^۱ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان توسعه پایدار با محیط‌زیست، اجتماعی و حاکمیت: راهبردهای پایداری شهری بیان کردند که سیاست‌های شهری مرتبط با اجرای حکمرانی، هم برای ارتقای تعادل اکولوژیکی و هم برای حفظ محیط‌زیست شهرها، تلاش برای حفظ آن‌ها و گاهی اوقات احیا و احیای آن‌ها مهم می‌شوند، بنابراین پیشنهاد ایجاد شهری را ممکن می‌سازد. الراج و واتنی ابراهیم^۲

1. Teixeira Dias

2. Alaaraj and Wati Ibrahim

(۲۰۱۴) در تحقیقی با عنوان "بررسی تجربی تأثیر شیوه‌های حکومت‌داری خوب بر اعتماد عمومی به دولت لبنان در میان شرکت‌های کوچک در بیروت" با روش پیمایش و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و SEM به این نتیجه رسیدند که شیوه‌های حکمرانی خوب، تأثیر مثبت و معناداری بر اعتماد عمومی مردم به دولت در لبنان دارد. ریتز^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و حکمرانی خوب در ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا پرداخته و به این نتیجه رسیده است که بین سرمایه اجتماعی و حکمرانی خوب، رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. دوفور^۲ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان "رابطه بین سرمایه اجتماعی و حکمرانی خوب" بیان می‌کنند که منابع حاصل از محیط‌های اجتماعی متعدد، تأثیر درخور توجهی بر دستاوردهای آکادمیک در میان دانشجویان دارد. یکی از عوامل مهم و مؤثر که به نظر می‌رسد بر سرمایه اجتماعی افراد و به تبع آن، میزان موفقیت‌های دانشگاهی آنان و در نتیجه، موفقیت‌های بعدی آن‌ها در زندگی شخصی و شغلی مؤثر باشد، نحوه حکمرانی جامعه است. کاردوس^۳ (۲۰۱۲) معتقد است در جوامعی که به دنبال راه‌حلی برای توسعه پایدارند، حکمرانی خوب همواره به‌عنوان ابزاری حیاتی برای پیشبرد توسعه پایدار و عنصری مهم در استراتژی توسعه پایدار به حساب می‌آید.

پژوهش حاضر با این پیش‌فرض که کشورداری مؤثر و کارآمد استانی نقش مستقیمی در کارآمدی کل نظام جمهوری اسلامی دارد، به دنبال آن است تا با شناسایی و تبیین مسائل کشورداری و حکمرانی در استان هرمزگان، گامی برای توانمندسازی نظام کشورداری و حکمرانی ملی بردارد. باوجوداینکه پژوهش‌های موردی متعددی در مورد سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار در کشور و همچنین در استان هرمزگان به‌عنوان یکی از استان‌های راهبردی، بخصوص در حوزه تأمین انرژی و حمل‌ونقل کشور انجام شده است و ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی و امنیتی مسائل استان به‌صورت پراکنده و غیر سیستماتیک و عمدتاً به‌صورت مقطعی یا در سطوح و قلمروهای زمانی و مکانی محدود مورد بررسی قرار گرفته است، اما اثری جامع و کامل که مدل مطلوبی از حکمرانی سرمایه اجتماعی که بتواند در شکل‌گیری توسعه پایدار در هرمزگان را مورد بررسی قرار دهد وجود ندارد. با این اوصاف هدف کلی این پژوهش بررسی مدل مطلوب حکمرانی از سرمایه اجتماعی است که ابتدا توسط خبرگان استان پیشران‌ها، راهبردها و پیامدها از پوشش نیازهای جامعه انسانی که می‌تواند منجر به افزایش سرمایه اجتماعی در جامعه هرمزگان شود را شناسایی و میزان اثرگذاری آن توسط مردم مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، و در نهایت مدلی مطلوب از حکمرانی که بتواند در شکل‌گیری توسعه پایدار در هرمزگان را ایجاد نماید، احصاء می‌گردد. فلذا در این مطالعه به دنبال پاسخگویی به این سؤال اساس می‌باشیم که مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار استان هرمزگان چگونه می‌تواند باشد؟

مبانی نظری

چهارچوب نظری پژوهش حاضر بر پایه نظریه حکمرانی سرمایه است نظریه حکمرانی خوب را اولین بار بانک جهانی در سال ۱۹۸۹ مطرح کرد. حکمرانی خوب عبارت است از فرایندها و ساختارهایی که روابط سیاسی، اجتماعی و اقتصادی را هدایت می‌کند. سرمایه اجتماعی در جامعه شامل نهادها، رابطه‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌هایی است که بین مردم حاکم است و به توسعه اقتصادی و اجتماعی کمک می‌کند و این نظریه حاکی از آن است که بر اساس نظریه حکمرانی متعالی، حکومت از آن خداست و تنها اوست که می‌تواند بر انسان حکم براند به این دلیل حکمرانان تا زمانی دارای مشروعیت می‌باشند که

1. Ritter
2. Dufur
3. Kardos

از تزکیه نفس و مقبولیت برخوردار بوده و تنها مجری احکام الهی باشند (مرتضوی و همکاران، ۱۴۰۳). به هر اندازه جامعه از روابط اجتماعی مطلوب‌تر، انسانی‌تر و عادلانه‌تر برخوردار باشد، نحوه مدیریت جامعه مطلوب‌تر و مشارکت مردمی در امور و فعالیت‌های اجتماعی با همبستگی، وفاق، همکاری و همیاری بهینه اجتماعی صورت می‌گیرد. برعکس، هر اندازه روابط اجتماعی بر بنیان زور، سلطه‌گری، حيله و تزویر شکل گرفته و تداوم یابد، امور و فعالیت‌های اجتماعی در جامعه با مسائل، مشکلات، تنگناها و بحران‌هایی از قبیل بحران مدیریت و مشارکت‌های مردمی مواجه می‌شود. از سوی دیگر، به هر نسبتی که جامعه از نظر توسعه و تکامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مراحل پیشرفته‌تری را طی کرده باشد، از پیچیدگی‌های بیشتری برخوردار و روابط اجتماعی دارای کنش و واکنش‌ها و ارتباطات متقابل عمیق‌تر و درهم تنیده‌تری می‌شود. در نتیجه، اعمال مدیریت و مشارکت مردمی در امور و فعالیت‌های اجتماعی به نظم و نسق، قانونمندی‌ها، ضوابط و مقررات دقیق‌تر، مدون‌تر و فراجناحی‌تر نیاز پیدا می‌کند. پیدایش چنین شرایطی در هر جامعه به قانونمند شدن رفتار و روابط اجتماعی می‌انجامد که از شاخص‌ها و ویژگی‌های جامعه مدنی است (میدری و خیرخواهان، ۱۴۰۳). ایران به‌عنوان کشوری در حال توسعه با مسائل زیادی در زمینه حکمرانی خوب روبروست که مهم‌ترین آن‌ها قانون‌گریزی و فساد فزاینده در لایه‌های مختلف جامعه به‌ویژه مسئولان است و همین امر افزون بر آنکه جریان توسعه و پایداری آن را در کشور به چالش می‌کشد و با شکست روبرو می‌کند، در سطح جهانی و بین‌المللی نیز تابلویی زشت از ایران را به جهانیان می‌نماید. بهبود و برون‌رفت از این وضعیت نامطلوب نیازمند فراهم ساختن بسترها و برنامه‌ریزی در عرصه‌هایی است که از نقش و ضریب تأثیر بالایی در ایجاد مطلوبیت و به عبارتی توسعه متوازن و حکمرانی خوب برخوردارند. در این میان، تقویت سرمایه اجتماعی جامعه مدنی و بخصوص میان اقشار تحصیل‌کرده همچون دانشگاهیان جامعه نقشی پررنگ و مؤثر را در پیاده نمودن حکمرانی خوب دارد. توسعه در ایران همچنان ناموزون و ناپایدار حرکت می‌کند و مسائلی در جامعه ایجاد شده است که نمونه‌های توسعه‌نیافتگی و مصادیقی برای توسعه حکمرانی بد هستند تا حکمرانی خوب. هم‌اکنون جامعه ایران درگیر مسائل و چالش‌های بسیاری به لحاظ خلاء شاخص‌های حکمرانی خوب است. مروری بر اخباری که در سال‌های اخیر در مورد پرونده‌های کلان قضایی از رسانه‌ها منتشر شد، نشان می‌دهد که فساد اقتصادی، رانت، رابطه سالاری و خاص‌گرایی در بهره‌گیری از امکانات و اموال عمومی و ملی، خبرسازترین موضوعاتی است که نظام اداری، اقتصاد و سیاست کشور را به چالش کشیده و بدینی مردم را نسبت به توزیع و اجرای عدالت در کشور به دنبال داشته است. انحصارگری اقتصادی از فرصت‌های کلان تا کالاهای اساسی و موردنیاز مردم در کشور همواره مسئله آفرین بوده است. فسادهای شبکه‌ای چند هزارمیلیاردی، وام‌های کلان بدون بازگشت، اختلاس در بانک‌ها، صندوق‌ها و فیش‌های حقوقی به اصطلاح نجومی، مصادیقی از انحصارگری‌هایی است که در لایه‌های مختلف جامعه هم به‌صورت عمودی و هم به‌صورت افقی مشاهده می‌شود؛ مسئله‌ای که سدی در برابر تحقق عدالت اجتماعی-اقتصادی است و علاوه بر این، ریشه بسیاری از مسائل و آسیب‌های اجتماعی به شمار می‌رود. در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که نظریه سرمایه اجتماعی نیز به‌عنوان عاملی در شکل‌گیری حکمرانی خوب مورد تأکید پوتنام^۱ و همکاران (۱۹۹۴) دارای دو بعد اساسی است: اعتماد اجتماعی و مشارکت مدنی. اعتماد اجتماعی، آمادگی و زمینه بالقوه شهروندان برای همکاری و آمادگی آن‌ها را برای وارد شدن در فعالیت‌های مدنی را نشان می‌دهد. با این نگاه، در سطح خرد، در پرتو سرمایه اجتماعی، اعضای جامعه به هم اعتماد می‌کنند و بر مبنای این اعتماد به تشکیل گروه‌ها و سازمان‌های جدید و همکاری در چارچوب آن‌ها مبادرت می‌ورزند. در سطح کلان نیز با بالا رفتن اعتماد اجتماعی و مشارکت مدنی شهروندان، همکاری و تعامل مردم با دولت افزایش می‌یابد و تناسب اقتدار دولت و

1. Putnam

جامعه مدنی با تمرکززدایی از قدرت ایجاد خواهد شد؛ به گونه‌ای که سرمایه اجتماعی منجر به مشارکت فعال شهروندان در سیاست شده و این فرصت را به شهروندان فراهم می‌کند که خودشان مشارکت فعالی در تصمیم‌گیری‌ها داشته باشند. در این شرایط، کنش‌های جمعی به راحتی منجر به نتیجه می‌گردد. با افزایش اعتماد اجتماعی و بالا رفتن مشارکت مدنی شهروندان، هزینه‌های اجرای قوانین و سیاست‌های حکومت کاهش می‌یابد و مردم با مشارکت در مدیریت جامعه، همکاری مطلوب با دولت خواهند داشت. با افزایش سرمایه اجتماعی و تعامل دولت و مردم در پروژه‌های مشترک، مشارکت مدنی در بین شهروندان نهادینه می‌شود و به بهبود حکمرانی کمک می‌کند. در واقع، از طریق تبادل ارتباطات و اعتماد بین دولت و شهروندان، یک چرخه عقلانی ناظر بر تبادل اطلاعات و انرژی بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی شکل می‌گیرد. این چرخه عقلانی به بالا رفتن هم‌زمان کارایی جامعه و دولت منجر می‌گردد (واسرمان و فائوست، ۲۰۲۴). با توجه به چهارچوب نظری و با توجه به متغیرهای اصلی و نقش آن‌ها در فرآیند پژوهش می‌توان گفت که سرمایه اجتماعی به عنوان متغیر مستقل دارای سه بعد ساختاری، شناختی و رابطه‌ای است و حکمرانی خوب به عنوان متغیر وابسته با مؤلفه‌های نتیجه‌گرای، اثربخشی نقش‌ها و وظایف، ارتقای ارزش‌ها، شفاف‌سازی، ظرفیت‌سازی و پاسخگویی مشخص شده است. متغیرها و نقش آن‌ها و ابعاد هر یک که بیانگر تأثیر سرمایه اجتماعی بر حکمرانی خوب در شکل‌گیری توسعه پایدار در منطقه مورد مطالعه است.

روش پژوهش

روش تحقیق از نوع اجرای مصاحبه نیمه ساختاریافته با صاحب‌نظران و کارشناسان حوزه اجتماعی برای دستیابی به یک الگو می‌باشد، در مرحله کیفی از روش تحلیل مضمون استفاده شد که مبنای آن، نظریه زمینه‌ای (نظریه حکمرانی مطلوب) بوده است، اتخاذ روش نظریه زمینه‌ای به این دلیل است که این روش امکان ساختن تئوری جدید نه بر مبنای نظر شخص پژوهشگر، بلکه بر اساس داده‌های گردآوری شده از محیط واقعی و شرایط واقعی را فراهم می‌آورد. جامعه آماری پژوهش را چهار گروه (خبرگان دانشگاهی، سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه ریزان استان هرمزگان) تشکیل داد. تعداد این افراد ۱۸ نفر برآورد شده بود که با رسیدن به نقطه اشباع نظری تعداد نمونه نهایی ۱۱ نفر تعیین گردید، در این پژوهش با ۱۱ نفر که تخصص کافی و سابقه کاری لازم را در حوزه موردبررسی را داشتند در سطح استان هرمزگان اشباع نظری لازم حاصل شد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های کیفی نیمه ساختاریافته بود. بر این اساس برای شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های یادشده از طریق مصاحبه‌های عمیق و اکتشافی به صورت انفرادی با خبرگان و نخبگان داده‌های کیفی لازم جمع‌آوری شد. در این پژوهش که به روش داده بنیاد انجام شده است، ابتدا مقوله اصلی تعیین می‌شود و سپس سایر مقوله‌ها در قالب عوامل علی، راهبردها، عوامل زمینه‌ای، شرایط محیطی و پیامدها دسته‌بندی می‌شوند. در نهایت در مرحله کدگذاری انتخابی روابط بین مقولات آشکار و مدل محوری نظریه برخاسته از داده‌ها فراهم می‌آید. تحلیل داده‌های پژوهش از طریق تحلیل مضمون^۲ انجام شد. در این طرح مراحل تحلیل داده‌های کیفی گردآوری شده از طریق کدگذاری باز^۳ و کدگذاری محوری^۴ انجام شد. با توجه به اینکه در این پژوهش شناسایی ابعاد اصلی و مؤلفه‌های مرتبط موردنظر بود در مرحله کدگذاری باز مفاهیم شناسایی و برحسب ویژگی‌هایشان بسط داده شدند. در این راستا از تحلیل تفسیری مصاحبه یا از نرم‌افزار Maxqda

1. Wasserman & Faust
2. Thematic analysis
3. Open Coding
4. Axial Coding

استفاده می‌شود (مراتب منوط به حجم مصاحبه‌ها تا ایجاد اشباع نظری می‌باشد). در پایان نیز اعتبار یافته‌ها نیز با ارزیابی نتایج توسط افراد شرکت‌کننده و همچنین اعضای ناظر دانشگاهی مورد تأیید قرار گرفت. برای تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل مضمون استفاده شد.

یافته‌ها

در نهایت در پایان مرحله کدگذاری باز یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها در قالب ۱۷۹ مضمون دسته‌بندی شدند که تعداد مضمون‌های استخراج‌شده از هر مصاحبه‌شونده به تفکیک در جدول (۱) آمده است. کد مصاحبه‌شوندگان بر اساس مشخصات آن‌ها در نزد پژوهشگر محفوظ است. در ارتباط با کدگذاری محوری قابل‌ذکر است که در بخش کدگذاری محوری کدهای به‌دست‌آمده در بخش کدگذاری آزاد موردبررسی و مطالعه قرار می‌گیرد و کدهای مرتبط و مشابه با هم در دسته‌ها یا مقوله‌های بزرگ‌تری دسته‌بندی می‌شوند. بدین ترتیب پس از مقایسه مداوم پاسخ‌های حاصل از مصاحبه، پاسخ‌های مشابه تنظیم و مفاهیم مشابه از آن‌ها استخراج شد. ضمناً گویه‌های نزدیک به هم ادغام‌شده و در ۵ مقوله جایگذاری شد.

جدول ۱. کدهای محوری گزینش‌شده

مقوله‌های اصلی	کدهای محوری	کدهای باز
۳ ۳ ۳	مشارکت اجتماعی تأسیسات و تجهیزات زیر بنایی شهری	نقش دولت؛ حمل‌ونقل و ارتباطات؛ بهداشتی و درمانی؛ اعتماد اجتماعی و فرهنگی؛ تعاون و همیاری؛ نهادها، نهادسازی (توسعه نهادی)؛ دسترسی؛ احساس امنیت اجتماعی؛ احساس مسئولیت فردی و اجتماعی؛ مسئولیت‌پذیری در ایجاد انسجام اجتماعی؛ افزایش عدالت در ایجاد انسجام اجتماعی؛ آگاهی ساکنین از طرح‌های تفصیلی؛ آگاهی ساکنین از نحوه دفع فاضلاب؛ آگاهی ساکنین از جمع‌آوری زباله؛ آگاهی ساکنین از تأسیسات موجود در استان (آب و برق و ...). رضایت ساکنین از انجمن‌ها و سازمان‌های غیردولتی؛ رضایت ساکنین از خدمات شهرداری؛ احساس امنیت در محل زندگی؛ طرح نیازها و تقاضاها؛ بیان چشم‌اندازها؛ تبادل ارزش‌ها؛ توسعه اخلاقی؛ فرآیند تحول به سمت آینده‌ای بهتر؛ ایجاد ظرفیت‌های جدید
	مشارکت اجتماعی در ایجاد انسجام اجتماعی باز سازمان‌دهی اجتماعی	تقویت و غنی‌سازی آموزش‌های عمومی؛ تأمین امنیت شهروندان؛ در جهت حضور داوطلبانه در نهادها، اجتماعی؛ اعتماد اجتماعی؛ کنش جمعی؛ مشارکت؛ دانش و آگاهی در حوزه سرمایه اجتماعی؛ ظرفیت‌سازی؛ توانمندسازی؛ تأمین منابع؛ نهادسازی (توسعه نهادی)؛ احترام به اطلاعات و دانش بومی؛ افزایش آگاهی‌ها و اطلاعات؛ پاسخ‌گویی؛ برنامه‌ریزی ارتباطی؛ حکمروایی خوب؛ بسترسازی؛ تقویت آگاهی عامه در مورد مسائل مربوط به جامعه؛ تأسیس شبکه‌های اطلاعاتی در سطح ملی و منطقه‌ای؛ ارتقای فرهنگ و شرایط اجتماعی (فرهنگ‌سازی)؛ احساس اعتماد و امنیت؛ گروه‌ها و شبکه‌ها؛ ارتباط با افراد آشنا به قوانین؛ روابط اجتماعی انجمنی؛ تبادل مهارت؛ کنش اجتماعی؛ سازمان اجتماعی؛ دارایی؛ توانایی همکاری؛ فرصت؛ زمینه‌سازی ایجاد و تقویت نهادهای اجتماعی؛ خدمات انسان دوستانه و همکاری افراد جامعه با نهادهای خیریه و داوطلبانه؛ شبکه‌های اعتماد بین احاد مختلف مردم؛ همیاری؛ بخشش و روحیه داوطلبی؛ عضویت افتخاری شهروندان در سازمان‌های غیردولتی
۳ ۳ ۳	همبستگی اجتماعی پرهیز از تصدی‌گری بخش‌های مختلف اقتصادی واگذاری فعالیت‌های مربوطه به نهادهای مردمی برای جلب مشارکت آن‌ها در فعالیت‌ها تشویق و تقویت تشکیل نهادهای مدنی	تأمین امنیت شهروندان در جهت حضور داوطلبانه در نهادهای اجتماعی؛ هویت و سرزندگی؛ پویایی و سازگاری؛ تنوع؛ دسترسی؛ تعاملات و پیوندها؛ انسجام اجتماعی؛ اعتماد نهادی / بین شخصی؛ تأسیسات؛ مشارکت رسمی / غیررسمی؛ دانش و آگاهی؛ برنامه‌ریزی ارتباطی؛ همبستگی؛ احساس تعلق اجتماعی
	نقش دولت در توسعه پایدار ظرفیت استان وضعیت کالبدی استان نقش سازمان‌های خدمات رسان شهری مانند شهرداری و شورای شهر	احساس امنیت، گذران اوقات فراغت، دسترسی به امکانات شهری امکان خرید آسان مایحتاج روزانه، میزان درآمد، میزان هزینه‌های زندگی، کیفیت محیط شغلی

زیست‌محیطی	فضای سبز، بهداشت و پاکیزگی شهر، آلودگی هوا، آلودگی صوتی، تبعات زیست‌محیطی ناشی از ترافیک		
کالبدی	روشنایی معابر، عرض پیاده‌روها، کانال‌های دفع فاضلاب شهری		
نهادی	وجود امکانات ورزشی، بهداشتی و درمانی، امکانات برای بازی کودکان		
	دسترسی؛ اعتماد به دولت؛ مشارکت با خدمات شهری؛ عضویت افتخاری شهروندان در سازمان‌های غیردولتی؛ ارتباط با افراد آشنا به قوانین؛ ثبات ساختار اجتماعی؛ فعالیت تعاونی‌ها و اتحادیه‌های کارگری؛ طرح نیازها و تقاضاها؛ رهبری؛ تجهیزات؛ زمینه‌سازی ایجاد و تقویت نهادهای اجتماعی؛ مشارکت و رهبری مدنی، بخشش و روحیه داوطلبی		
حکمرانی خوب	سرمایه اجتماعی؛ تشویق و تقویت تشکیل نهادهای مدنی؛ تأمین امنیت شهروندان در جهت حضور داوطلبانه در نهادهای اجتماعی؛ اعتماد؛ نهادها؛ مشارکت؛ کنش جمعی؛ ظرفیت‌سازی؛ آگاهی‌بخشی؛ آگاهی و توجه به امور سیاسی؛ اعتماد عمومی؛ همبستگی؛ اعتماد نهادی؛ احساس تعلق اجتماعی؛ احساس اعتماد و امنیت؛ دسترسی؛ تراکم و ظرفیت قابل‌تحمل؛ تقویت همکاری‌های متقابل در جهت رفع نیازهای مشترک؛ میزان قانون‌گرایی؛ پیوندهای موجود در شبکه؛ میزان ارتباط پذیری و تراکم شبکه؛ فعالیت انواع گروه‌های مذهبی؛ مشارکت و رهبری مدنی؛ پیوندهای اجتماعی غیررسمی	توسعه پایدار همه‌جانبه سرمایه اجتماعی	عوامل محوری
هنجارها؛ ارزش‌ها و باورها	اعتماد نهادی؛ دسترسی؛ اعتماد به دولت؛ سرمایه مادی (اقتصادی)؛ آسیب دیدن فضای رقابتی؛ ایدئولوژی مذهبی؛ رفاه و فراوانی؛ منابع رسمی حمایت؛ انواع گوناگون کمک دولت؛ ثبات؛ اثر فرو بستگی؛ پیوندهای موجود در شبکه؛ میزان ارتباط پذیری و تراکم شبکه؛ تعهدات؛ اعتصابات؛ تحریم‌ها؛ تجمع‌ها؛ انقلاب سیاسی؛ مشارکت مدنی؛ پیوندهای اجتماعی غیررسمی؛ هنجارهای تعمیم‌یافته؛ هنجارهای همکاری متقابل؛ فعالیت تعاونی‌ها و اتحادیه‌های کارگری؛ فعالیت انواع گروه‌های مذهبی؛	هنجارها؛ ارزش‌ها و باورها برنامه‌ریزی نامتمرکز در استان مقاومت در برابر تغییرات و ارزش‌های نوظهور وضعیت نابسامان اقتصادی استان	عوامل زمینه‌ساز
ارتقای شاخص توسعه انسانی و عدالت بین نسلی	تقویت و غنی‌سازی آموزش‌های عمومی؛ برنامه‌ریزی نامتمرکز؛ ارتقای توسعه فرهنگی؛ احساس اعتماد و امنیت؛ پیوندهای همبستگی؛ افزایش حس ایمنی و امنیت؛ هنجارگرایی اجتماعی؛ انسجام اجتماعی؛ امنیت اجتماعی؛ اتصال به شبکه‌های اجتماعی؛ اعتماد اجتماعی؛ رضایتمندی؛ عدالت اجتماعی؛ مشارکت؛ آسیب دیدن فضای رقابتی؛ تسهیل دسترسی به منابع مشترک؛ کاهش هزینه مبادلات؛ رشد شبکه‌های همکاری؛ فرآیند تحول به سمت آینده‌ای بهتر؛ انحصارگرایی در اثر طرد بازیگران بیرونی؛ محدودیت آزادی فردی؛ کاهش تدریجی پویایی و خلاقیت؛ مقاومت در برابر تغییرات و ارزش‌های نوظهور؛ تأثیر مثبت بر همکاری بلندمدت بنگاه‌ها؛ وابستگی سایر اعضا به عضو مرکزی شبکه؛ کاهش عقلانیت به دلیل افزایش ارزش‌های نسل حاضر با در نظر گرفتن نیاز نسل‌های آتی؛ رساندن انسان به مرحله رضایت از زندگی خویش؛ آزادی انتخاب؛ برابری در دسترسی به فرصت‌ها؛ ظرفیت‌سازی نهادی؛ تقویت رسانه‌ها از جمله رسانه‌های مربوط به توسعه پایدار؛ ارتقای مهارت‌های آگاهی‌بخش؛ تعاملات درون‌گروهی و برون‌گروهی و تقویت شبکه‌های اجتماعی؛ به مخاطره نیاندختن کیفیت محیط‌زیست؛ توانمندسازی مردم؛ ایجاد ظرفیت‌های جدید؛ افزایش رقابت‌پذیری و نوآوری؛	ارتقای شاخص توسعه انسانی و عدالت بین نسلی حکمرانی خوب بر اساس تعهد اجتماعی رشد و توسعه همه‌جانبه استان تسهیل انباشت و جذب سرمایه مالی و اجتماعی	عوامل

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در جدول فوق در بیان مقوله‌های ثابت نظریه داده بنیاد شامل عوامل علی، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، راهبردها، پیامدها و عوامل محوری مشخص شد که کدهای محوری مربوط به هر مقوله شامل چه مواردی است که طور مختصر در ادامه بیان شده است:

مقوله ۱: عوامل علی: این مقوله دارای ۲۸ کد باز می‌باشد که در نهایت در ۴ کد محوری «مشارکت اجتماعی، تأسیسات و تجهیزات زیر بنایی شهری، مشارکت اجتماعی در ایجاد انسجام اجتماعی و باز سازمان‌دهی اجتماعی» طبقه‌بندی شد.

مقوله ۲: عوامل زمینه‌ای: این مقوله شامل ۴۹ کد باز است. کدهای محوری در این مقوله شامل «نقش دولت در توسعه پایدار، ظرفیت استان، وضعیت کالبدی استان و نقش سازمان‌های خدمات‌رسان شهری مانند شهرداری و شورای شهر» می‌باشد.

مقوله ۳: عوامل مداخله‌گر: این مقوله شامل ۲۸ کد باز است. کدهای محوری در این بخش شامل «هنجارها؛ ارزش‌ها و

باورها، برنامه‌ریزی نامتمرکز در استان، مقاومت در برابر تغییرات و ارزش‌های نوظهور و وضعیت نابسامان اقتصادی استان» می‌باشد.

مقوله ۴: راهبردها: این مقوله شامل ۴۷ کد می‌باشد. کدهای محوری شامل «همبستگی اجتماعی، پرهیز از تصدی‌گری بخش‌های مختلف اقتصادی، واگذاری فعالیت‌های مربوطه به نهادهای، مردمی برای جلب مشارکت آن‌ها در فعالیت‌ها تشویق و تقویت تشکیل نهادهای مدنی» می‌باشد.

مقوله ۵: پیامدها: این مقوله شامل ۴۶ کد می‌باشد. کدهای محوری «ارتقای شاخص توسعه انسانی و عدالت بین نسلی، حکمرانی خوب بر اساس تعهد اجتماعی، رشد و توسعه همه‌جانبه استان و تسهیل انباشت و جذب سرمایه مالی و اجتماعی» می‌باشد.

مقوله ۶: عوامل محوری: این مقوله شامل ۲۷ کد باز می‌باشد. کدهای محوری این مقوله شامل «حکمرانی خوب، توسعه پایدار همه‌جانبه و سرمایه اجتماعی» می‌باشد.

در این گام تلاش گردید مقوله‌های مشابه و مقارن در تم‌های اصلی جای‌گیرند بر اساس اشتراک مفهومی که مقولات با یکدیگر داشتند، تم‌ها، به شکل مفاهیم انتزاعی‌تری استخراج شدند. پس از تهیه و تنظیم جدول مفاهیم و مقولات اولیه به‌عنوان گام نخست تحلیل کیفی اطلاعات حاصل از انجام مصاحبه، برای تکمیل این فرآیند، مفاهیم حاصله در سطح بالاتر و تجربیدی‌تر جهت دستیابی به تم‌های اصلی، گروه‌بندی شدند. پس از مقایسه مقولات گروه‌بندی‌شده، مقولات مرتبط با یکدیگر در یک مضمون کلی دسته‌بندی شدند و بر اساس عناوین موجود در نظریه‌های مرتبط یا مفاهیم برخاسته از ادبیات تحقیق، عناوین کلی برای این مضمون‌ها در نظر گرفته شد. در ادامه در جدول ۲، کدها به تفکیک موضوعات تقسیم می‌گردد:

جدول ۲. تفکیک کدها به موضوعات

کد خبره	کدهای آزاد			موضوعات
	ردیف ۱	ردیف ۲	ردیف ۳	
	نقش دولت	احساس امنیت اجتماعی	رضایت ساکنین از انجمن‌ها و سازمان‌های غیردولتی	
	حمل‌ونقل و ارتباطات	احساس مسئولیت فردی و اجتماعی	رضایت ساکنین از خدمات شهرداری	
M1	بهداشتی و درمانی	مسئولیت‌پذیری در ایجاد انسجام اجتماعی	احساس امنیت در محل زندگی	مشارکت اجتماعی در تجهیزات زیر بنایی شهری
M4	اعتماد اجتماعی	افزایش عدالت در ایجاد انسجام اجتماعی	طرح نیازها و تقاضاها	
M5	فرهنگی	آگاهی ساکنین از طرح‌های تفضیلی	بیان چشم‌اندازها	
M7	تعاون و همیاری	آگاهی ساکنین از نحوه دفع فاضلاب	تبادل ارزش‌ها	
M8	نهادها، نهادسازی (توسعه نهادی)	آگاهی ساکنین از جمع‌آوری زباله	توسعه اخلاقی	
M11	دسترسی	آگاهی ساکنین از تأسیسات موجود در استان (آب و برق و ...)	فرآیند تحول به سمت آینده‌ای بهتر	
	ایجاد ظرفیت‌های جدید			
	تقویت و غنی‌سازی آموزش‌های عمومی	حکمرانی خوب	ارتباط با افراد آشنا به قوانین	
M2	همبستگی			
M3	تأمین امنیت شهروندان در جهت			
M4	حضور داوطلبانه در نهادهای	بسترسازی	روابط اجتماعی انجمنی	اجتماعی، تقویت
M5	تشکیل نهادهای			اجتماعی
M10	مدنی	تقویت آگاهی عامه در مورد مسائل مربوط به جامعه	تبادل مهارت	
M11	اعتماد اجتماعی			
	کنش جمعی	تأسیس شبکه‌های اطلاعاتی در سطح ملی و	کنش اجتماعی	

		منطقه‌ای	
	مشارکت	ارتقای فرهنگ و شرایط اجتماعی (فرهنگ‌سازی)	سازمان اجتماعی
	دانش و آگاهی در حوزه سرمایه اجتماعی	احساس اعتماد و امنیت	دارایی
	ظرفیت‌سازی	گروه‌ها و شبکه‌ها	توانایی همکاری
	توانمندسازی	پیوندهای کاری	فرصت
	تامین منابع	سرمایه مادی (اقتصادی)	زمینه‌سازی ایجاد و تقویت نهادهای اجتماعی
	نهادسازی (توسعه نهادی)	تجهیزات	خدمات انسان دوستانه و همکاری افراد جامعه با نهادهای خیریه و داوطلبانه
	احترام به اطلاعات و دانش بومی	تراکم و ظرفیت قابل تحمل	شبکه‌های اعتماد بین آحاد مختلف مردم
	افزایش آگاهی‌ها و اطلاعات	حمل و نقل عمومی	همیاری
	پاسخ‌گویی	شکل دادن به گروه‌های رسمی و غیررسمی	بخشش و روحیه داوطلبی
	برنامه‌ریزی ارتباطی	شراکت ارزش‌ها و هنجارهای عمومی	عضویت افتخاری شهروندان در سازمان‌های غیردولتی
	احساس تعلق اجتماعی	تعاملات و پیوندها	دانش و آگاهی
	هویت و سرزندگی	انسجام اجتماعی	برنامه‌ریزی ارتباطی
	پویایی و سازگاری	اعتماد نهادی / بین شخصی	همبستگی
	تنوع	تأسیسات	دسترسی
	دسترسی	مشارکت رسمی / غیررسمی	تأمین امنیت شهروندان در جهت حضور داوطلبانه در نهادهای اجتماعی
M1	اجتماعی	احساس امنیت، گذران اوقات فراغت، دسترسی به امکانات شهری	
M4	اقتصادی	امکان خرید آسان مایحتاج روزانه، میزان درآمد، میزان هزینه‌های زندگی، کیفیت محیط شغلی	
M5	زیست‌محیطی	فضای سبز، بهداشت و پاکیزگی شهر، آلودگی هوا، آلودگی صوتی، تبعات زیست‌محیطی ناشی از ترافیک	
M6	کالبدی	روشنایی معابر، عرض پیاده‌روها، کانال‌های دفع فاضلاب شهری	
M7	نهادی	وجود امکانات ورزشی، بهداشتی و درمانی، امکانات برای بازی کودکان	
M9	اعتماد به دولت	ثبات ساختار اجتماعی	تجهیزات
M11	مشارکت با خدمات شهری	فعالیت تعاونی‌ها و اتحادیه‌های کارگری	زمینه‌سازی ایجاد و تقویت نهادهای اجتماعی
	عضویت افتخاری شهروندان در سازمان‌های غیردولتی	طرح نیازها و تقاضاها	مشارکت و رهبری مدنی
	ارتباط با افراد آشنا به قوانین	رهبری	بخشش و روحیه داوطلبی
	سرمایه اجتماعی	آگاهی بخشی	تراکم و ظرفیت قابل تحمل
	تشویق و تقویت تشکیل نهادهای مدنی	آگاهی و توجه به امور سیاسی	تقویت همکاری‌های متقابل در جهت رفع نیازهای مشترک
M1	تأمین امنیت شهروندان در جهت حضور داوطلبانه در نهادهای اجتماعی	اعتماد عمومی	میزان قانون‌گرایی
M2	حکمرانی خوب		
M4	توسعه پایدار		
M5	همه‌جانبه		
M8	اعتماد	همبستگی	پیوندهای موجود در شبکه
M9	سرمایه اجتماعی	اعتماد نهادی	میزان ارتباط پذیری و تراکم شبکه
M10	مشارکت	احساس تعلق اجتماعی	فعالیت انواع گروه‌های مذهبی
	کنش جمعی	احساس اعتماد و امنیت	مشارکت و رهبری مدنی
	ظرفیت‌سازی	دسترسی	پیوندهای اجتماعی غیررسمی
M3	اعتماد نهادی	انواع گوناگون کمک دولت	تجمع‌ها

M4	انقلاب سیاسی	ثبات	دسترسی	و باورها و مقاومت
M5	مشارکت مدنی	اثر فرو بستگی	اعتماد به دولت	در برابر تغییرات و
M7	پیوندهای اجتماعی غیررسمی	پیوندهای موجود در شبکه	سرمایه مادی (اقتصادی)	ارزش‌های نوظهور
M8	هنجارهای تعمیم‌یافته	میزان ارتباط پذیری و تراکم شبکه	آسیب دیدن فضای رقابتی	
M10	هنجارهای همکاری متقابل	تعهدات	ایدئولوژی مذهبی	
	فعالیت تعاونی‌ها و اتحادیه‌های کارگری	اعتصابات	رفاه و فراوانی	
	فعالیت انواع گروه‌های مذهبی	تحریم‌ها	منابع رسمی حمایت	
	وابستگی سایر اعضا به عضو مرکزی شبکه	رضایتمندی	تقویت و غنی‌سازی آموزش‌های عمومی	
	کاهش عقلانیت به دلیل افزایش ارزش شرکا	عدالت اجتماعی	برنامه‌ریزی نامتمرکز	
	برآوردن نیازهای نسل حاضر با در نظر گرفتن نیاز نسل‌های آتی	مشارکت	ارتقای توسعه فرهنگی	
	رساندن انسان به مرحله رضایت از زندگی خویش	آسیب دیدن فضای رقابتی	احساس اعتماد و امنیت	
	آزادی انتخاب	کاهش سوءاستفاده از شرکا	پیوندهای همبستگی	شاخص توسعه
M1	برابری در دسترسی به فرصت‌ها	تسهیل دسترسی به منابع مشترک	تقویت هویت مکانی	انسانی و عدالت
M2	ظرفیت‌سازی نهادی	کاهش هزینه مبادلات	ایجاد و تقویت حس تعلق	بین نسلی، انباشت
M3	تقویت رسانه‌ها از جمله رسانه‌های مربوط به توسعه پایدار	رشد شبکه‌های همکاری	روشن شدن حدود وظایف، اختیارات و مسئولیت‌ها	و جذب سرمایه
M8	ارتقای مهارت‌های آگاهی‌بخش	فرآیند تحول به سمت آینده‌ای بهتر	افزایش حس ایمنی و امنیت	مالی و اجتماعی
M10	تعاملات درون‌گروهی و برون‌گروهی و تقویت شبکه‌های اجتماعی	انحصارگرایی در اثر طرد بازیگران بیرونی	هنجارگرایی اجتماعی	
M11	به مخاطره نیانداختن کیفیت محیط‌زیست	محدودیت آزادی فردی	انسجام اجتماعی	
	توانمندسازی مردم	کاهش تدریجی پویایی و خلاقیت	امنیت اجتماعی	
	ایجاد ظرفیت‌های جدید	مقاومت در برابر تغییرات و ارزش‌های نوظهور	اتصال به شبکه‌های اجتماعی	
	افزایش رقابت‌پذیری و نوآوری	تأثیر مثبت بر همکاری بلندمدت بنگاه‌ها	اعتماد اجتماعی	

بر این اساس تعداد مضامین تولیدشده توسط هر خبره قابل تفکیک به شرح جدول ۴، می‌باشد:

جدول ۴. تفکیک مضامین تولیدشده توسط هر خبره

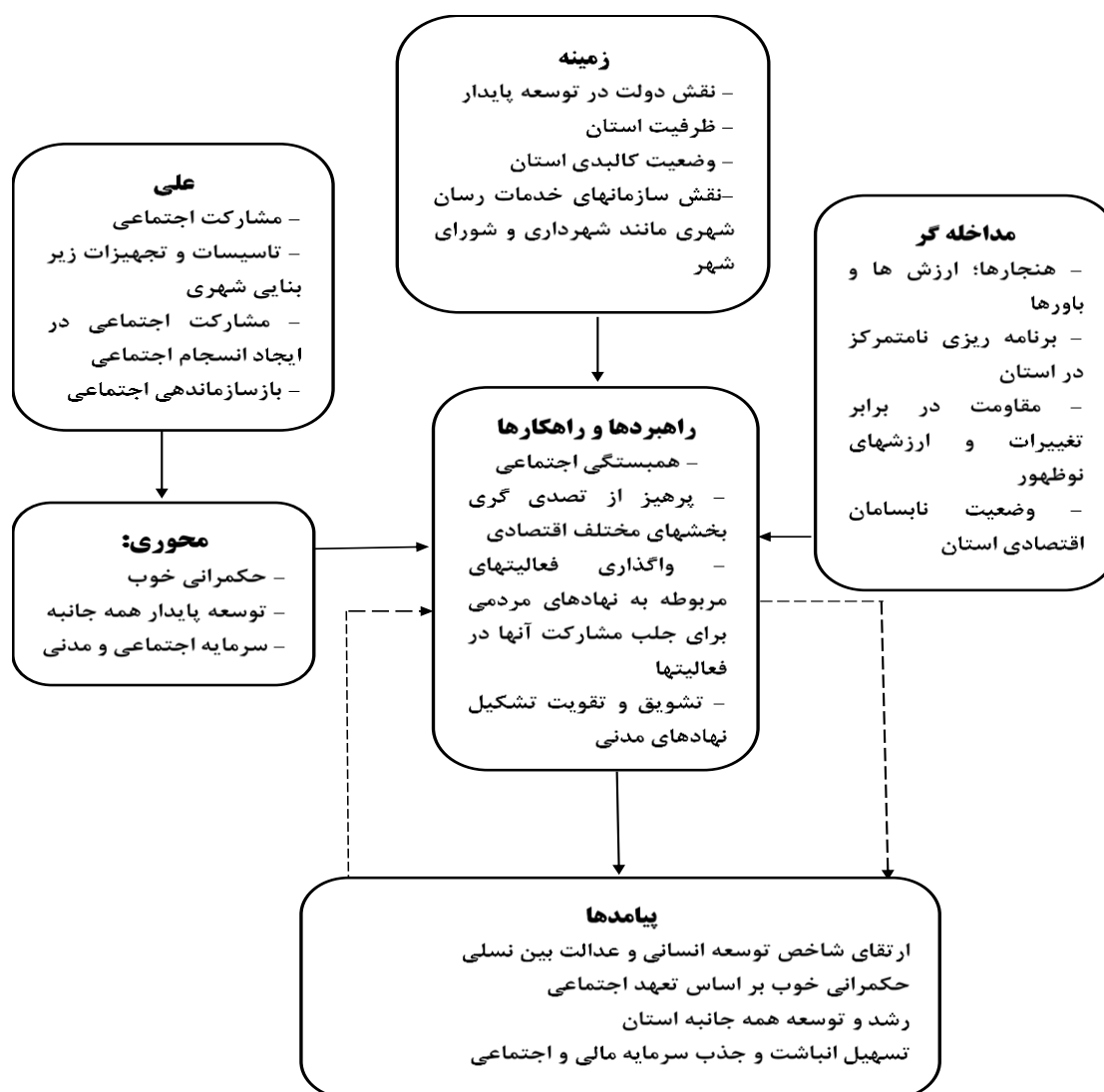
کد خبره	تعداد مضمون تولیدشده
M1	141
M2	108
M3	109
M4	164
M5	165
M6	50
M7	99
M8	115
M9	74
M10	132
M11	159

در میان خبرگان خبره کد M4, M5 بیشترین تعداد مضمون و خبره M6 کمترین تعداد مضمون را تولید کرده‌اند.

کدگذاری گزینشی

هدف از کدگذاری گزینشی ایجاد رابطه بین مقوله‌های تولیدشده (در مرحله کدگذاری محوری) است. این عمل معمولاً بر اساس الگوی پارادایم انجام می‌شود و به نظریه‌پرداز کمک می‌کند تا فرایند نظریه‌پردازی را به سهولت انجام دهد. اساس ارتباط دهی در کدگذاری محوری بر بسط و گسترش یکی از مقوله‌ها قرار دارد.

در مرحله کدگذاری گزینشی پژوهش حاضر، ارتباط مقوله اصلی با سایر مقولات مشخص شد. در این مرحله، طبقات اصلی و فرعی با یکدیگر مرتبط شدند تا مفاهیم نظری به‌منظور ارائه مدل مطلوب حکمرانی سرمایه اجتماعی در شکل‌گیری توسعه پایدار استان هرمزگان تولید گردد. این اقدامات باعث شد تا پژوهشگر بتواند مفاهیم به‌دست‌آمده در مراحل کدگذاری باز و محوری را یکپارچه کند و از آن‌ها به‌منظور ارائه مدلی استفاده کند. به این منظور در قالب روش تحقیق کیفی، با استفاده از پارادایمی که کوربین و استراس (۲۰۰۷) ارائه کرده‌اند نقش مقولات استخراج‌شده را در قالب مدل محوری شناسایی نمودیم.

شکل ۱. کدگذاری گزینشی بر اساس الگوی پارادایمی

بحث

درک و شناخت عمیق مفهوم حکمرانی خوب می‌تواند معیارهای ارزشمندی را فراهم کند که به دولت‌ها و جوامع کمک کند تا درک بهتری از رابطه بین اشکال مختلف نهادی و راه‌های فراهم آوردن سلامت اجتماعی - اقتصادی برای شهروندان به دست آورند. تأیید نظریه اصلی پژوهش همخوان با نظریه پاتنام در مورد تأثیر سرمایه اجتماعی بر حکمرانی خوب و نظریات مطرح‌شده در حوزه حکمرانی خوب و سرمایه اجتماعی می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر با نظر به تأیید فرضیات و همخوان بودن نتایج آن با پیشینه‌های تجربی پژوهش این تفاوت را دارد که جامعه آماری آن علاوه بر داشتن ویژگی‌های اجتماعی، بر دو بعد اساسی تأکید دارد: اعتماد اجتماعی و مشارکت مدنی. اعتماد اجتماعی، آمادگی و زمینه بالقوه شهروندان برای همکاری و آمادگی آن‌ها را برای وارد شدن در فعالیت‌های مدنی را نشان می‌دهد. با این نگاه، در سطح خرد، در پرتو سرمایه اجتماعی، اعضای جامعه به هم اعتماد می‌کنند و بر مبنای این اعتماد به تشکیل گروه‌ها و سازمان‌های جدید و همکاری در چارچوب آن‌ها مبادرت می‌ورزند. در سطح کلان نیز، با بالا رفتن اعتماد اجتماعی و مشارکت مدنی شهروندان، همکاری و تعامل مردم با دولت افزایش یافته و تناسب اقتدار دولت و جامعه مدنی با تمرکززدایی از قدرت ایجاد خواهد شد؛ به گونه‌ای که سرمایه اجتماعی منجر به مشارکت فعال شهروندان در سیاست شده و این فرصت را به شهروندان فراهم می‌کند که خودشان مشارکت فعالی در تصمیم‌گیری‌ها داشته باشند. در این شرایط، کنش‌های جمعی به راحتی منجر به نتیجه می‌گردد. با افزایش اعتماد اجتماعی و بالا رفتن مشارکت مدنی شهروندان، هزینه‌های اجرای قوانین و سیاست‌های حکومت کاهش می‌یابد و مردم با مشارکت در مدیریت جامعه، همکاری مطلوب با دولت خواهند داشت. با افزایش سرمایه اجتماعی و تعامل دولت و مردم در پروژه‌های مشترک، مشارکت مدنی در بین شهروندان نهادینه می‌شود و به بهبود حکمرانی کمک می‌کند. در واقع، از طریق تبادل ارتباطات و اعتماد بین دولت و شهروندان، یک چرخه عقلانی ناظر بر تبادل اطلاعات و انرژی بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی شکل می‌گیرد. این چرخه عقلانی به بالا رفتن هم‌زمان کارایی جامعه و دولت منجر می‌گردد.

عوامل زمینه‌ای شناسایی‌شده در مطالعه حاضر عبارت است از: نقش دولت در توسعه پایدار، ظرفیت استان، وضعیت کالبدی استان، نقش سازمان‌های خدمات رسان شهری مانند شهرداری و شورای شهر. بدیهی است مدیریت شهری «سازمان گسترده متشکل از عناصر و اجزاء رسمی و غیررسمی مؤثر در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهر با هدف اداره، هدایت، کنترل و توسعه پایدار شهری است» که از انواع سیستم‌های باز و پیچیده انسانی و اجتماعی تلقی می‌شود و با عناصر و روابط متنوع و متعددی روبرو است؛ بنابراین مدیریت شهری بایستی تمام نظام شهری اعم از فضای کالبدی، فعالیت‌ها، روابط و عملکرد آن‌ها را تحت پوشش قرار دهد. این نظام دارای ماهیت سازمانی چند سطحی (سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجراء) است که در هر بخش آن می‌توان جایگاه مشارکت شهروندان را ملاحظه کرد.

عوامل محوری شناسایی‌شده در مطالعه حاضر عبارت است از: حکمروایی خوب، توسعه پایدار همه‌جانبه، سرمایه اجتماعی. حکمرانی و حکمرانی خوب مفاهیمی هستند که امروزه در علوم سیاسی، امور دولتی و به‌ویژه مدیریت توسعه مطرح و به کار گرفته می‌شوند. این مفاهیم در کنار مفاهیمی دیگر مانند دموکراسی، جامعه متمدن، مشارکت شهروندان، حقوق بشر و توسعه اجتماعی و پایدار معنی می‌یابند. بنابراین با توجه به موضوعیت یافتن این مفاهیم و ضرورت توجه به آن‌ها به دلیل تغییرات مستمر جوامع و ارتباط آن‌ها با یکدیگر، تعیین سطوح به‌کارگیری و متولیان جاری‌سازی آن اهمیتی قابل توجه دارد. به همین دلیل ایجاد تمایز و تعریف دقیق هر یک از مفاهیم حکومت، حکمرانی، حکمرانی خوب و مدیریت در دو سطح

کشور و شهر می‌تواند به‌طور اعم نقش هر یک از عوامل اصلی و به‌طور اخص نقش و مسئولیت مدیران شهری را مشخص کند و بر اساس آن، امکان تعیین الگوی مناسب و ایجاد زیرساخت‌های لازم برای مدیریت شهر و بهره‌گیری از مزایای حکمرانی خوب شهری در سایه سازمان‌دهی مناسب فراهم آید.

عوامل مداخله‌گر شناسایی‌شده در مطالعه حاضر عبارت است از:

هنجارها؛ ارزش‌ها و باورها، برنامه‌ریزی نامتمرکز در استان، مقاومت در برابر تغییرات و ارزش‌های نوظهور، وضعیت نابسامان اقتصادی استان. مشارکت به‌عنوان فرآیند قدرت گرفتن نوعی گذر از حکومت‌های سنتی است. لذا هم با دشواری‌هایی روبرو است و هم تصور این‌که دولت‌ها و سازمان‌های تثبیت‌شده محلی، بخشی از قدرت و اختیاراتشان را به دیگران واگذار کنند، کمی مشکل به نظر می‌رسد. مشارکت به‌عنوان روند کسب قدرت ناگزیر ساختارهای بوروکراتیک موجود را به مبارزه می‌طلبد، بنابراین طبیعی است اگر این ساختارها به یکی از اصلی‌ترین موانع بر سر راه مشارکت (سیاسی) تبدیل شوند. پیامدهای شناسایی‌شده در مطالعه حاضر عبارت است از: ارتقای شاخص توسعه انسانی و عدالت بین نسلی، حکمرانی خوب بر اساس تعهد اجتماعی، رشد و توسعه همه‌جانبه استان، تسهیل انباشت و جذب سرمایه مالی و اجتماعی. شهروندی مفهوم جذابی است که عموم مردم و به‌ویژه احزاب سیاسی، همواره تلاش می‌کنند تا از آن بهره ببرند.

نتیجه‌گیری

پس حکومت و حکمرانی دو الگوی متفاوت در شیوه اداره شهرها هستند که تفاوت این دو ایده را می‌توان به میزان قدرت، نفوذ و صلاحیت سه عنصر دولت، بخش خصوصی و بخش مردمی (جامعه) در جامعه شهری نسبت داد. کانون توجه ایده حکمرانی، گروهی از عوامل بیرون از سازمان‌های رسمی دولتی است که تأکید عمده‌ای روی فرایندهای شبکه‌ای و مشارکتی دارد. در این الگو، ساختارهای شبکه‌ای جایگزین نظام‌های اداری سیاسی از بالا به پایین حکومت شهری می‌شوند و در درون شبکه‌ها نیز به‌جز نظام اداری سیاسی، عوامل دیگری از بخش‌های خصوصی و داوطلبانه و سازمان‌های همکاری وارد نظام می‌شوند.

با توجه به اهمیت چشمگیر مشارکت مردمی و نقش مهمی که حکمرانی خوب شهری در اداره امور شهر دارد و با نظر به نتایجی که از تجزیه و تحلیل این پژوهش به دست آمد راهکارهای زیر جهت ارتقاء سطح این مشارکت پیشنهاد می‌گردد:

۱. رعایت اصول عدالت اجتماعی در روند تهیه طرح‌ها و توزیع خدمات و فعالیت‌ها در سطح مناطق شهری. این امر می‌تواند از جهات متعددی بر رضایتمندی اجتماعی، احساس تعلق به منطقه مسکونی و در نهایت بر مشارکت شهروندان در امور شهری تأثیر مثبتی داشته باشد.

۲. جلب اعتماد شهروندان از طرف شهرداری از طریق: برخورد یکسان با همه مراجعین در اعمال ضوابط و مقررات و پرهیز از اعطای هر گونه امتیاز خاص به اشخاص خاص، به فعلیت رساندن نظرات شهروندان، رعایت اصول اخلاقی و پرهیز از هر گونه ضابطه بازی، آمادگی مدیران و مسئولان شهر برای پذیرش انتقاد.

۳. با توجه به بررسی‌های صورت گرفته در این تحقیق، مشخص شد که اکثر پاسخ‌دهندگان با حقوق و وظایف خود آشنایی چندانی ندارند و اکثر آن‌ها، مهم‌ترین وظیفه خود را به‌عنوان یک شهروند، نظافت و پاکیزگی شهر عنوان کردند. بنابراین آموزش شهروندی و آشنا نمودن شهروندان با مفهوم شهروند، حقوق و وظایف و مسئولیت‌های آنان نقش مهمی در افزایش مشارکت شهروندان دارد.

۴. پیوند بیشتر انجمن‌های شهری به‌ویژه شورای شهر با شهروندان از راه افزایش برگزاری نشست‌ها گرد هم‌آیی‌ها و

سمینارها و بهره گرفتن از دیدگاه‌های شهروندان در تنظیم آیین‌نامه‌ها.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان مراتب تشکر صمیمانه خود را از ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر و هیئت علمی گروه جامعه‌شناسی و همچنین داوران رساله که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام کنند.

منابع

- پورعزت، علی اصغر. (۱۴۰۰). حکمرانی و توسعه. حکمرانی و توسعه، ۱(۱)، ۱-۱۰.
- توکلی راد، رضا و سادات میری، حوریه. (۱۴۰۰). تحول‌گرایی حکمرانی: از دولت الکترونیک تا حکمرانی دیجیتال. فصلنامه تخصصی حکمرانی متعالی، ۲(۳)، ۱۱۵-۱۶۲.
- خلیلی، ابوالفضل، جهانگیر، صبا، شمس‌الدینی، علی. (۱۴۰۲). واکاوی عوامل و پیشران‌های اثرگذار بر توسعه پایدار مناطق شهری قزوین با رویکرد آینده‌نگاری. مجله شهر پایدار، ۶(۴): ۴۷-۶۳. doi: 10.22034/jsc.2024.418341.1742
- شعبانی، علی و شرفی، علی. (۱۴۰۲). حکمرانی سازمانی از منظر کلریویت. علوم و فنون مدیریت/اطلاعات، (انتشار آنلاین): doi: 10.22091/stim.2024.10093.2037
- شیرعلی، اسماعیل. (۱۴۰۰). مفهوم‌شناسی مردمی‌سازی حکمرانی. فصلنامه تخصصی حکمرانی متعالی، ۲(۴)، ۱۱-۳۰.
- قصاب زاده لنگری، زینب؛ کامیلان، امین رضا؛ یعقوبی، نورمحمد؛ دوست محمدیان، حمید و آرامش، حامد. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر حکمرانی الکترونیک بر پایداری سازمانی با نقش میانجی حکمرانی خوب. چشم‌انداز مدیریت دولتی، ۱۴(۲)، ۱۳۹-۱۶۱. ۱۳۹-۱۶۱. doi: 10.48308/jpap.2023.103568.۱۱
- کمبجانی، علی و عیوضی، محمدرضا. (۱۴۰۲). حکمرانی مطلوب در سپهر حکمرانی علوی: از شاخص‌ها تا آموزه‌ها. فصلنامه تخصصی حکمرانی متعالی، ۳(۳)، ۳۳-۹.
- مرتضوی، سیده سارا؛ عندلیب، علیرضا؛ احمدیان، رضا و طلاچیان، مرتضی. (۱۴۰۳). کارآیی رویکرد همبستگی اجتماعی امیل دورکیم بر ارتقاء کارکردهای آیینی فضاهای شهری مطالعه موردی: محور زینبیه و حسینیه اعظم تا امامزاده سید ابراهیم (ع) شهر زنجان. مجله شهر پایدار، ۷(۱)، ۱۱۷-۱۳۳. doi: 10.22034/jsc.2024.406791.1724
- مصلح، عرفان و سلیمی، غلامرضا. (۱۴۰۰). مسائل حکمرانی و حکمرانی مسائل. فصلنامه تخصصی حکمرانی متعالی، ۲(۳)، ۱۰-۳۲.
- مهدی نژاد نوری، محمد؛ نوروزی، خلیل و کاظمی شورئی، محمدحسین. (۱۴۰۲). ارائه الگوی حکمرانی اسلامی-ایرانی آموزش و پرورش. فصلنامه تخصصی حکمرانی متعالی، ۴(۱)، ۱۲۵-۱۴۸.
- میدری، احمد و خیرخواهان، جعفر. (۱۴۰۳). حکمرانی خوب بنیان توسعه. تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

میراحمدی، منصور. (۱۴۰۲). وقف و حکمرانی مردمی. پژوهشنامه مطالعات وقف و امور خیریه، ۱(۱)، ۴۹-۶۶. doi: 10.22108/ecs.2022.135140.1019

References

- Aeini, S., Delavari, M., & Goldust, Y. (2022). Identifying and Ranking Criteria of Good Governance in Project-Based Organizations. *Journal of Engineering project & Production Management*, 12(1), 70-86. doi:10.32738/JEPPM-2022-0007
- Alaaraj, H., & Wati Ibrahim, f. (2014). Does Practicing Good Governance Enhance the Public Trust Towards the Lebanese Government?. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 4(10), 2250-3153.
- Better, B. B. (2020). Covid-19 on the Arab region an opportunity to build back better.
- Dhaoui, I. (2019). *Good governance for sustainable development*. Munich Personal RePEc Archive.
- Doost Mohammadian, H., & Rezaie, F. (2020). I-sustainability plus theory as an innovative path towards sustainable world founded on blue-green ubiquitous cities (case studies: Denmark and South Korea). *Inventions*, 5(2), 14, 1-21. doi.org/10.3390/inventions5020014
- D'Souza, C., McCormack, S., Taghian, M., Chu, M. T., Mort, G. S., & Ahmed, T. (2020). An empirical examination of sustainability for multinational firms in China: Implications for cleaner production. *Journal of Cleaner Production*, 242, 118446. doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.118446
- Dufur, M. J., Parcel, T. L., & Troutman, K. P. (2013). Does Capital at Home Matter More Than Capital at School? Social Capital Effects on Academic Achievement. *Research in Social Stratification and Mobility*, 31, 1-21. doi.org/10.1016/j.rssm.2012.08.002
- Kardos, M. (2012). The Reflection of Good Governance in Sustainable Development Strategies. *Social and Behavioral Science*, 1166-1173. doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.1098
- Putnam, Robert. (1994). *Making Democracy work in Italy*. Princeton, Princeton University Press.
- Ritter, T. (2013). Social Capital as a Determinant for Good Governance -An Empirical Analysis of the 27 EU Member State-. *EGPA Annual Conference. Edinburgh Scotland - UK*.
- Teixeira Dias, F., de Aguiar Dutra, A. R., Vieira Cubas, A. L., Ferreira Henckmaier, M. F., Courval, M., & de Andrade Guerra, J. B. S. O. (2023). Sustainable development with environmental, social and governance: Strategies for urban sustainability. *Sustainable Development*, 31(1), 528-539. doi.org/10.1002/sd.2407
- Wasserman, S., & Faust, K. (2024). *Social network analysis: methods and applications*. Cambridge: Cambridge university press.
- Ghasabzadeh Langari, Z., Kamalian, A. R., Yaghoubi, N. M., Doost Mohammadian, H., & Aramesh, H. (2023). Investigating the Effect of e-governance on Organizational Sustainability with Mediating Role of Good Governance. *Public Administration Perspective*, 14(2), 139-161. doi:10.48308/jpap.2023.103568. [In Persian].
- Khalili, A., Jahangir, S., & Shamsodini, A. (2023). Analyzing the factors and drivers affecting the sustainable development of Qazvin urban areas with a foresight approach. *Journal of Sustainable city*, 6(4), 47-63. doi: 10.22034/jsc.2024.418341.1742 [In Persian].
- Komijani, A., & eivazi, M. R. (2024). Optimal governance in the sphere of Alavi governance: from indicators to teachings. *Journal of Exalted Governance*, 3(3), 9-33. [In Persian].
- Mahdinejad Nouri, M. Nowrozi, K. & Kazemi Shurai, M.H. (2023). Presenting the model of Islamic-Iranian governance of education. *Specialized Journal of Transcendent Governance*, 4(1), 125-148. https://hm.sndu.ac.ir/article_2730.html [In Persian].
- Midari, A., & Kheirkhahan, J. (2024). *Good governance is the foundation of development*. Tehran: Islamic Council Research Center [In Persian].
- Mirahmadi, M. (2023). Waqf (endowment) and Participation in Popular Governance. *Journal of Endowment & Charity Studies*, 1(1), 49-66. doi: 10.22108/ecs.2022.135140.1019 [In Persian].

- Mortazavi, S. S., Andalib, A., Ahmadian, R., & Talachian, M. (2024). Usefulness of Emile Durkheim's Social Solidarity Approach on Improving the Ritual Functions of Urban Spaces the Case Study of Zeynabieh and Hosseinie Azam Axis till Imamzadeh Seyed Ebrahim of Zanzan City. *Journal of Sustainable city*, 7(1), 117-133. doi: 10.22034/jsc.2024.406791.1724 [In Persian].
- Mosleh, A., & Salimi, G.R. (2021). Governance issues and governance issues. *Journal of Exalted Governance*, 2(3), 10-32. [In Persian].
- Pourezat, A. A. (2021). Governance and Development. *Governance and Development Journal*, 1(1), 1-1. doi: 10.22111/jipaa.2021.132971. [In Persian].
- Shabani, A., & Sharafi, A. (2024). Organizational Governance from the Clarivate Perspective. *Sciences and Techniques of Information Management*. doi: 10.22091/stim.2024.10093.2037. [In Persian].
- Shirali, E. (2022). The concept of popularization of governance. *Journal of Exalted Governance*, 2(4), 11-30. [In Persian].
- Tavakoli Rad, R. & Sadat Miri, H. (2021). Transformational governance: from e-government to digital governance. *Journal of Exalted Governance*, 2(3), 115-162. [In Persian].